

oltárkép és két mellékoltár és az orgona; feltétlenül megbízható polgárok ígértek két mellékoltárt, összesen 193,000 korona értékben, a szószekre, festésre, csillárookra, melyekre adományozni nem szoktak, felvett 40,000 korona a felveendő kölcsön interkaláris kamataival s a fentjelzett adományokkal az első berendezésre elég, a többi — még a remélt további adományok elmaradása esetén is — successive eszközölhető.

5. Amennyiben a szükséges 1.200,000 korona kölcsön a tanulmányi vagy a vallásalapból vétetnék fel, minek engedélyezésére remény van, az 5. alatt felvett 42,000 korona a szükségleti tételek közül kiesik.

6. Paplakra azon okból nem számítottam semmit, — véleményem szerint 120,000 koronába kerül — mert ez elsősorban a fogadalmi templom építésétől független kegyuri teher; másodsor pedig azért nem, mert ha az építést 10 évre elhalasztanók, a templomot, paplakot s a körülötte fekvő rozoga épületeket restaurálni kellene; ez legalább annyiba kerülne, mint az új parochia s emellett 10 év múlva csak le kellene bontani.

Azt hiszem tehát, a fenti költségvetésnek alapul szolgáló felfogás teljesen reális.

Ami már most a felveendő 1.200,000 koronás kölcsön fedezetét illeti, erre nézve azon véleményben vagyok, hogy e célra a templomföldek 52 ezer korona évi jövedelme volna átengedendő, minthogy azonban ezen összeg csak egymillió koronának szolgál fedezetül, ennél fogva a templomföldek mai bérletének lejáratáig, vagyis a kölcsön felvételétől (1915) 1925 szeptember 1-ig, tehát 11 évig a hiányzó 12—13 ezer korona a város rendes költségvetésébe volna felveendő.

1925-ben, mint azt a szakértőkkel megállapítottam, a templomföldek bérjövödelme legalább 100 százalékkal emelkedni fog s eként az évi bérösszeg 104,000 koronára emelkedik. Ez időpontban a város hozzájárulása nemcsak megszűnnék, hanem a jövedelmi többletből a kölcsön 16 év alatt a tett kiszámítások szerint visszafizethető, mihez képest a kölcsöntörlesztés 1942-ik évben megszűnnék s a templomföldek bérjövödelme a város jövedelmeinek javára esnék.

Ezen kombináció szerint, de akkor is, ha hosszabb lejáratu 50—75 éves kölcsönt veszünk kombinációba, a város saját költségvetésében a templomföldek jövedelmén túl 11 évig 12—13 ezer koronával, vagyis összesen 133 ezer koronával járulna a fogadalmi templom építéséhez, mi a nagy célhoz képest elenyésző csekélység egyrészt, másrészt bizonyára senki nem állíthatja azt, hogy azt a város költségvetése el nem bírja.

De hát mi lesz a város további fejlesztésével? — kérdezik az aggodalmaskodók.

Elsősorban esodálom, hogy a kérdést fel nem vetették akkor, amikor a színházat, a tanyai és belterületi iskolákat, a rókusi templomot, aszfalt-burkolatainkat, a városi zenedét stb. mind vallásilag, kulturailag szépsézetileg produktív, de anyagilag inproduktív létesítményeket hosszú lejáratu járadékos kölcsönből építettük és építjük. Bizonyára azért nem vetették fel, mert mind-egyiknek fogalma a városfejlesztés fogalma alá tartozik, annak kulcsa pedig az, hogy a jövő javára tőkét ne gyűjtsünk, hanem a városfejlesztés terheit, osszuk meg a jövő generációkkal, melyek annak javait nálunk még fokozottabb mértékben élvezendik. Másodsorban esodálom, hogy éppen a fogadalmi templomot, melynél remekebb alkotása Szegednek sosem volt és véleményem szerint soha nem is lesz, zárják ki éppen a városfejlesztés fogalma alól, holott evidens dolog, éppen ezen monumentális alkotás felemelése s a körülötte levő épületek lebontása és modern kiképzése fog majd impulzust adni azon maradi városrész fejlődésének, mely a Rudolf-tér, a városi főgimnázium és vízműtelep között ezidő szerint éktelenkedik. Elvi szempontból tehát az aggodalom nem jogosult.

Ami most már a további városrendezés pénzügyi előfeltételeit illeti, erre nézve a kö-

vetkező szám adatok adhatnak megnyugtatót:

Eltekintve attól, hogy a kezeim között levő kiszámítások szerint és 10 évi átlag alapján kiszámítva a városi pótdadó évenként 33,480 korona 68 fillérrel, a városi javadalmak jövedelme ugyancsak 10 évi átlag szerint 66,060 korona 71 fillérrel emelkedik, eltekintve attól, hogy a városoknak nyújtandó állami kárpótlás, illetve segély az eddigi kontemplációk szerint a reánk következő 6 év alatt 200—250,000 korona körüli összegre fog emelkedni, melyben a város évenként és állandóan részesedni fog, csupán a földérték-emelkedésből várható jövedelemtöbbletet illetőleg a kiállított kimutatás alapján jelzem, hogy a reánk következő 8 év alatt, vagyis 1919-ig a városnak successive 13 bérlete jár le 7258 katasztrális hold földmennyiséggel és 368,679 korona bérösszeggel.

Szakértők megállapítása szerint a bérlemények, az új bérbeadás alkalmával legalább 100 százalékkal magasabb bérjövödelmet, így tehát 737,358 koronát fognak eredményezni, mihez képest költségvetésünk bevételi rovata 368,679 koronával javul; ha ehhez hozzászámítjuk a tápéi rétnak és a bodomi rétnak, hat-tyas-ballgi tónak már 1913-ik évi költségvetésben érvényesülő 128 ezer korona jövedelemtöbbletét, valamint azon 100 ezer korona évi jövedelemtöbbletet, mely a tanácsai előadó szerint a kövezetvám-szabályzatnak most felsőhatósági jóváhagyás alatt álló módosításából származik, akkor megállapíthatjuk, hogy a reánk következő 8 évben, vagyis a fogadalmi templom építése alatt, eltekintve a pótdadó és a javadalmak növekedésétől s az államségélytől, mi összesen legalább 300,000 korona évi jövedelmet jelent successive 396,679 korona bevételi többletre van biztos kilátásunk, mely összeg 11—12 millió tőkeértéknek felel meg.

De az 1919-től kezdődő további 8 évre nézve sem kell aggodalmaskodni. Amint az előttem fekvő kimutatásból megállapítottam, ezen idő alatt successive 9074 katasztrális hold bérlete jár le, ezidő szerint 198,973 korona bérösszeggel. Ámbár a külterületi lakosság-nak az időre való felszaporodása magasabb értékelési kombinációt is jogosulttá tette, reális szempontból is csak 100 százalékkal számítom a bérösszeg emelkedését, mi a költségvetés bevételi rovatát ismét 198,973 dotálja, mi ismét 4 millió tőkeértéknek felel meg.

Az 1927-től kezdődő újabb 8 évi ciklusban következnek nagyterjedelmű járási földjeink lejáratái, a bérösszeg még nagyobb fokú emelkedésével, e ciklusban vagy mindjárt e ciklus után tizenkétfélmillió kölcsön lejárat; de erre nézve már kombinációt nem is állítok fel, mert ez már az utódok dolga lesz.

Ezen eredményekhez képest a fogadalmi templom építése által nincsen veszélyeztetve sem a nagykorház, melyre hárommillió korona járadék a költségvetésünkbe már biztosítva van, sem a csatornázás, melynek költségei egyrészt természetesen a lakosság-nak kell viselnie, sem a tanyai vasut, amelybe befektetendő tőke valamelyes percentuációja mégis csak remélhető, sem a város belterületének successive feltöltése és kövezése, se a közvilágítás fokozatos fejlesztése, sem egyéb városi alkotások érdeke.

Midőn a múlt század 90-es éveink végén, mint a város országgyűlési képviselője a fogadalmi templom építésének ügyében egyik szegedi lapban cikket irtam, melyben a pénzügyi megoldás módjait a ma kontemplált módozattal egyezőleg kimutattam, cikkeim sorozatát a következőleg zártam:

„És, ha a jövő század első tizedének végén a fogadalmi templom felavatásakor, annak majesztetikus boltívei alatt az akkor már bizonyára szervezett templomi énekkar, tagjainak ajkairól felhangzik a korán elhalt zseniális piaristának gyönyörű imája „Hála szódat zengedezni összejöttünk jó atyánk”: a generációkat elválasztó időszak véghatárán azon megnyugtató tudat fogja áthatni Sze-

ged város minden polgárának keblét, hogy volt energiája a városépítés izzó munkája között is Istennek megtett fogadását beváltani s egy pillanatra sem feledkezett meg Janus Pannonius azon gyönyörű intelméről: Discite mortales non temerare fidem.”

A fogadalmat tett generáció véghatára elmult. A fogadalmat eként beváltani kétszeres kötelességünk. Ez nem következett be a jelen század első tizedében. Válsuk be azt a második tized végére. Ugy legyen.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor.

Csütörtökön: Házi tőcsök. (Páratlan 1/3.)
Penteken: Kegyelmes ur, bohózat. (Páros 2/3.)
Szombaton: Szép Heléna, operett. (Páratlan 2/3.)
Vasárnap délután: Kis herceg, operett. — Este: Peleskei nótárius, bohózat.

* **Másfélmillió s tantiém.** A Nemzeti Színház a jövő hét péntekjén Shaw Bernard legnépszerűbb vigjátékát mutatja be *Nem leheszen tudni* címmel. Shawnak e rendkívül mulatságos és bohózos vigjátéka *Yoy Never ean tell* címmel Amerikában és Angliában eddig majdnem ötezerszer került színre és Németországban, Olaszországban és Dániában is állandó műsordarabja a színházaknak s szerzőjének eddig több mint másfél millió korona tantiémet jövedelmezett. A Nemzeti Színház elsőrendű szereposztásban hozza színre a darabot és női szerepeit Csillag Teréz, Lenkey Hedvig, Váradi Aranka, a férfiszerepeket pedig Gál Gyula, Odry Árpád, Pethes Imre, Rajnay Gábor, Mészáros Alajos és Barthos Gyula játsszák. A darabot Hevesi Sándor dr fordította és ugyancsak ő rendezi.

* **Jubiláló drámaírók.** Három kiváló német drámaíró tölti be a jövő évben életének ötvenedik évét: Hauptmann Gerhart, Schnitzler Artur és Dreyer Miksa. A bécsi Burgszínház a három ötven éves drámaíróval azzal fogja ünnepelni, hogy műveiket ciklusos előadásokban adja elő. Ez alkalommal Hauptmann Gerhart „Es Pippa táncol” című drámáját is műsorra tűzik.

* **Maeterlinck-színház.** Párisból írják: Maeterlinck a minap tért vissza Stockholmból, ahol a Nobel-díj alkalmából nagyban ünnepelték. Hazajövetelével ismét időszerűvé lett a már jó ideje lappangó kérdés, hogy tudniillik a költő elkiséri-e a feleségét, Georgette Leblanc asszonyt a tengerentúlra, amerikai útjára. A szertelen ambícióju nő Bostonban az ura művészetével akarja megismertetni az amerikaiakat. Előbb előadást tart nekik a Pelléas és Mélisande-nek, a drámának, Debussy operájával való rokonságáról és különbözőségéről. Maeterlinckné, aki drámai színésznő is, meg énekesnő is, szavalatokat és énekelőadásokat is sző bele a conference-jébe. Azután külön előadja erre a célra szervezett francia társulattal előbb a drámai Pelléas és Mélisande-ot, majd a zenét. Föllép továbbá a Monna Vanna címszerepében is, végül pedig Schumann- és Schubert-dalokat fog énekelni. Az utóbbiak szövegét maga Maeterlinck fordította le számára, jöllehet Maeterlinckné állítása szerint az ura utálja a zenét. Az ambiciózus hölgy amerikai kirándulása után színházat szándékozik kibérelni Párisban, hogy egy teljes évadon át csupán Maeterlinck műveit játssza benne. Előadatja egyebek között a Marie Madeleine-t is, amely még nem került színre Franciaországban, továbbá az urának legújabb darabját is, amelyen nagy titkosan dolgozik még Maeterlinck.

* **Szép Heléna.** Offenbach gyönyörű operettjének, a Szép Helénának próbái serényen folynak. A színház énekes személyzete nagy ambícióval készül a klasszikus operett reprizére, amelynek páratlanul szép zenéjén kívül a szövege is méltán számíthat a legnagyobb érdeklődésre. Az operett előadásával egy darab görög kortörténelem vonul el a közönség előtt legendás alakjaival és soha feledésbe